

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મકબૂલ આલમ ખાન

વિરુદ્ધ

એમએસટી. ખોદાઈજા અને અન્ય

૪ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૬૬

[કે. સુબ્બા રાવ, એમ. હિદાયતુલ્લા અને આર. એસ. બચાવત, જે. જે.]

લિસ પેન્ડેન્સ-રેસ્પોન્ડન્ટનું નામ અન્ય દાવામાં સમાધાન હુકમનામા દ્વારા શીર્ષક દાવામાંથી કાઢી નાખવામાં આવ્યું છે કે શું પ્રતિવાદી શીર્ષક દાવામાં અંતિમ હુકમનામા દ્વારા રચનાત્મક રીતે બંધાયેલો છે કે કેમ.મોહમ્મડન કાયદો-માન્ય ભેટની આવશ્યક જરૂરિયાતો.

ડુમરાંવના મહારાજાએ તેમના કાર્યકાળમાં અમુક જમીનોના કેટલાક હિસ્સેદારો સામે ભાડાનો દાવો દાખલ કર્યો હતો અને અમલમાં વેચાણ વખતે

કાર્યકાળ એક એલ. એન. દ્વારા ખરીદવામાં આવ્યો હતો, મૂળ સહ-
હિસ્સેદારોમાંથી એકની વિધવાએ માલિકીનો દાવો દાખલ કર્યો હતો.
(નં.૧૨૭/૧૯૩૯) એક પિતા માટે કે કાર્યકાળમાં તેના હિસ્સાને અમલના
વેચાણથી અસર થઈ ન હતી આ દાવાની પેન્ડન્સી દરમિયાન મહારાજાએ એલ
સામે બીજો ભાડાનો દાવો દાખલ કર્યો હતો અને હુકમના અમલમાં વેચાણ સમયે
પ્રતિવાદીએ કાર્યકાળ ખરીદ્યો હતો અને કબજો મેળવ્યો હતો.પ્રતિવાદીને એનના
દાવામાં પક્ષકાર તરીકે પણ સામેલ કરવામાં આવ્યો હતો અને પ્રારંભિક હુકમનામું
પસાર કરવામાં આવ્યું હતું.ત્યારબાદ એન મૃત્યુ પામ્યો અને અપીલકર્તાને
એનની જગ્યાએ વાદી તરીકે આ આધાર પર બદલવામાં આવ્યો કે તેણીના મૃત્યુ
પહેલાં એનએ તેને તેના હિસ્સાની મૌખિક બક્ષિસ આપી હતી.ત્યારબાદ અંતિમ
હુકમનામું પસાર કરવામાં આવ્યું હતું અને અપીલકર્તાએ પ્રતિવાદીને બેદખલ
કરીને જમીનનો કબજો મેળવ્યો હતો.ત્યારબાદ પ્રતિવાદીએ દાવો
નં.૧૨૭/૧૯૩૯ માં પસાર કરાયેલ હુકમનામું તેના પર બંધનકર્તા ન હતું તેવી
ઘોષણા માટે અપીલકર્તા અને અન્ય લોકો સામે શીર્ષક દાવો નં.૧૨૬/૧૯૪૪
દાખલ કર્યો.આ કેસનો સમાધાન ડી દ્વારા નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં
પ્રતિવાદીનું નામ દાવો નં.૧૨૭ માં પ્રતિવાદીઓની શ્રેણીમાંથી કાઢી નાખવામાં
આવ્યું હતું, જોકે હુકમનામું અન્ય બાબતોમાં રહેવાનું હતું.ત્યારબાદ પ્રતિવાદીએ
સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૪૪ હેઠળ જમીનની પુનઃસ્થાપના માટે અરજી
કરી અને કબજો મેળવ્યો.

ત્યારબાદ અપીલકર્તાએ પ્રતિવાદી અને અન્ય લોકો સામે જમીન પર પોતાનો હક જાહેર કરવા માટે વર્તમાન દાવો દાખલ કર્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે, (i) લાઈસ પેન્ડેન્સના સિદ્ધાંત દ્વારા પ્રતિવાદી તેના પુરોગામી-ઈન-ટાઈટલ એલની હાજરીમાં દાવામાં અંતિમ હુકમનામા દ્વારા રચનાત્મક રીતે બંધાયેલો હતો; અને (ii) હુકમનામાએ એન દ્વારા તેને મૌખિક ભેટના આધારે જમીન પર તેનો હક નિર્ણાયક રીતે જાહેર કર્યો હતો. ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તાઓના દાવાને રદ કર્યો હતો પરંતુ હાઈકોર્ટમાં અપીલ પર હુકમનામું રદ કરવામાં આવ્યું હતું.

આ અદાલતમાં અપીલ કરવા પર, ઠરાવેલ:

અપીલકર્તાનો દાવાની મિલકત પર કોઈ હક નહોતો અને ઉચ્ચ અદાલતે દાવાને યોગ્ય રીતે ફગાવી દીધો હતો. દાવો નં.૧૨૬/૧૯૪૪ માં સમાધાન હુકમનો હેતુ એ હતો કે પ્રતિવાદીનું નામ દાવો નં.૧૨૭/૧૯૩૯ માં પક્ષકારોની શ્રેણીમાંથી કાઢી નાખવું જોઈએ જેથી તે તે દાવામાં હુકમનામાથી ખરેખર અથવા રચનાત્મક રીતે બંધાયેલી ન રહે.કલમ ૧૪૪ સી. પી. સી. હેઠળ પુનઃસ્થાપન માટેની અરજી એ હુકમના અમલ માટેની અરજી છે અને તેથી પુનઃ ન્યાયિક સિદ્ધાંત આવી કાર્યવાહીને લાગુ પડે છે.તદનુસાર, પ્રતિવાદી દ્વારા મેળવેલા વળતરને ધ્યાનમાં રાખીને, તેણી દાવો નં.૧૨૭/૧૯૩૯ માં હુકમનામા દ્વારા

બંધાયેલી ન હતી.[૪૮૨ જી-એચ]

માહિજીભાઈ વિરુદ્ધ મણિભાઈ [૧૯૬૫] ૨-એસસીઆર-૪૩૬, એ અરજી કરી હતી.

ઉચ્ચ અદાલતે યોગ્ય રીતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે અપીલકર્તા કથિત મૌખિક બક્ષિસ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો અને વધુમાં, બક્ષિસ પણ અમાન્ય હતી.

મોહમ્મદન કાયદા હેઠળ માન્ય ભેટની ત્રણ જરૂરિયાતો ઘોષણા, સ્વીકૃતિ અને કબજોની વર્ણ છે.ભાડૂત અથવા ગીરવે રાખનાર અથવા અતિક્રમણકારના કબજામાં રહેલી મિલકતની બક્ષિસ માત્ર દાતા દ્વારા જાહેરાત અને દાતા દ્વારા સ્વીકૃતિ દ્વારા સ્થાપિત થતી નથી.ભેટને માન્ય કરવા માટે કબજાની ડિલિવરી અથવા આવી ડિલિવરીમાં નિષ્ફળતા પણ હોવી જોઈએ.કબજો મેળવવા માટે તેને દાતા ની સત્તામાં મૂકવા માટે દાતા દ્વારા કેટલાક ખુલ્લેઆમ કાર્ય.હકીકતો પર એનએ કથિત ઘોષણા પછી તેને કબજો મેળવવાની અપીલકર્તાની સત્તામાં મૂકવા માટે કંઈ કર્યું ન હતું. [૪૮૩ G; ૪૮૪ G; ૪૮૫ B]

સંદર્ભિત કેસ કાયદો.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડીક્શન:

સિવિલ અપીલ નં.૬૨૯/૧૯૬૩.

મૂળ હુકમનામા નં.૩૨૭/૧૯૫૫ માંથી અપીલમાં પટણા હાઈકોર્ટના ૩ એપ્રિલ, ૧૯૬૧ના ચુકાદા અને હુકમનામા સામે અપીલ.

અપીલકર્તા વતી સરજૂ પ્રસાદ, આર. એસ. સિંહા અને આર. સી. પ્રસાદ.

પ્રતિવાદી નંબર ૧ માટે એસ. સી. અગ્રવાલ, આર. કે. ગર્ગ, ડી. પી. સિંહ અને એમ. કે. રામમૂર્તિ.

કે. આર. સિંહા, ઉત્તરદાતાઓ માટે નં.૧૬,૨૪ અને ૨૫.

કોર્ટનો ચુકાદો જસ્ટિસ બચાવત દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

શેખ અહમદ અલી કેવટ નંબર ૪, તાઉઝી નંબર ૩૩૦૯, મોઝા બલનૌલમાં નોંધાયેલા કાર્યકાળના ધારક હતા, જેમાં ડુમરાંવના મહારાજા હેઠળ ૮૩-૮૨ એકર વિસ્તારનો સમાવેશ થાય છે.તેઓ ૧૯૧૦માં તેમના વારસદાર તરીકે મૃત્યુ પામ્યા હતા, તેમની માતા વઝીરાન, તેમની બીજી પત્ની

ઈલાહિજાન, ત્રણ પુત્રો અમાનત, અશઘર અને અશરફ અને ઈલાહિજાનથી જન્મેલી બે પુત્રીઓ, અને બે પુત્રો હમીદ અને મહમૂદ અને તેમની પ્રથમ પત્ની નબીબાનથી જન્મેલી ચાર પુત્રીઓ.શેખ અહમદ અલીના તમામ વારસદારો આ કાર્યકાળમાં ભાગીદાર હોવા છતાં, ૧૯૧૧માં પ્રકાશિત અધિકારોના રેકૉર્ડમાં માત્ર હમીદ અને મહમૂદના નામ કાર્યકાળ ધારકો તરીકે નોંધવામાં આવ્યા હતા.ડુમરાંવના મહારાજાએ માત્ર હમીદ અને મહમૂદ સામે ૧૯૧૫નો ભાડાનો દાવો નંબર ૧૩ દાખલ કર્યો હતો અને ભાડાનો હુકમ મેળવ્યો હતો.અમાનત સહિત કાર્યકાળના અન્ય ભાગીદારો દાવામાં પક્ષકાર ન હતા.અમાનતનું ૧૯૨૪માં અવસાન થયું હતું.૧૯૨૪ પહેલા અને પછી આ કાર્યકાળમાં ભાગીદારોના અધિકારોને લગતા ઘણા મુકદ્દમા થયા હતા.આખરે, એક સમાધાન હેઠળ, અમાનતની પત્ની નજમાને કાર્યકાળમાં ૨ આના ૮ પાઈ ૧૦ ક્રાંત શેર મળ્યો.ત્યારબાદ, ડુમરાંવના મહારાજાએ રેન્ટ સ્યુટ નં.૧૩/૧૯૧૫ માં હુકમનામું અમલમાં મૂક્યું, અને અશગરના પુત્ર લતાફત, તેમની પ્રથમ પત્ની સફીદાન દ્વારા, ફાંસીના વેચાણમાં કાર્યકાળ ખરીદ્યો.ઓક્ટોબર ૧૯૨૮માં લતાફતે કોર્ટ દ્વારા કાર્યકાળનો કબજો મેળવ્યો હતો.મે ૧૯૩૯માં, નજમાએ લતાફત, ડુમરાંવના મહારાજા અને અન્ય લોકો સામે ટાઈટલ સ્યુટ નંબર ૧૨૭/૧૯૩૯ ની સ્થાપના કરી હતી, જેમાં જાહેરાત કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી કે તેમના કાર્યકાળમાં તેમના હિસ્સાને વેચાણ અને તેમના હિસ્સાના વિભાજન અને કબજાથી અસર થઈ નથી.આ દાવાની પેન્ડન્સી દરમિયાન, ડુમરાંવના

મહારાજાએ લતાફત સામે ભાડાનો દાવો નં.૧૦૭૭/૧૯૩૯ દાખલ કર્યો, ભાડાનો હુકમનામું મેળવ્યું અને હુકમનામું અમલમાં મૂક્યું. નવેમ્બર ૧૯૪૦માં ફાંસીના વેચાણમાં, અશગરની બીજી પત્ની ખોદાઈજાએ કાર્યકાળ ખરીદ્યો હતો. તે પછી, ખોદાઈજાને ટાઈટલ સ્યુટ નં.૧૨૭/૧૯૩૯ માં પાર્ટી તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા હતા. ૯ જુલાઈ, ૧૯૪૨ના રોજ, કાર્યકાળમાં તેમના હિસ્સામાં નજમાનું બિરુદ જાહેર કરતો હુકમનામું અને તે દાવામાં ભાગલા માટેનો પ્રારંભિક હુકમનામું પસાર કરવામાં આવ્યું હતું. ૯ ઓગસ્ટ, ૧૯૪૨ના રોજ, ખોદાઈજાએ નવેમ્બર ૧૯૪૦માં તેમની ખરીદીના આધારે કોર્ટ દ્વારા કાર્યકાળનો કબજો મેળવ્યો હતો. ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૪૩ના રોજ નજમાનું અવસાન થયું હતું. ૧૦ એપ્રિલ, ૧૯૪૩ના રોજ, અપીલકર્તાએ ટાઈટલ સ્યુટ નં.૧૨૭/૧૯૩૯ માં એક અરજી દાખલ કરી હતી, જેમાં આ આધાર પર નજમાના સ્થાને અવેજી માટે વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે તેમના મૃત્યુ પહેલાં નજમાએ તેમને તેમના હિસ્સાની મૌખિક બક્ષિસ આપી હતી. ૨૧ એપ્રિલ, ૧૯૪૩ના રોજ કોર્ટે એક આદેશ પસાર કર્યો હતો જેમાં અપીલકર્તાને નજમાના સ્થાને વાદી તરીકે મુકવામાં આવ્યો હતો. ૧૪ જૂન, ૧૯૪૩ના રોજ દાવામાં અંતિમ હુકમનામું પસાર કરવામાં આવ્યું હતું. અપીલકર્તાને કાર્યકાળમાંથી ઇયાનની ૧૯.૫૪ એકર જમીન ફાળવવામાં આવી હતી. ૨૫ જૂન, ૧૯૪૩ના રોજ, અપીલકર્તાએ ખોદાઈજાને બેદખલ કરતી જમીનનો કબજો મેળવ્યો. ત્યારબાદ, ખોદાઈજાએ અપીલકર્તા અને અન્ય લોકો સામે ટાઈટલ સ્યુટ નંબર નં.૧૨૭/૧૯૩૯ માં પસાર કરાયેલ

હુકમનામું છેતરપિંડીથી મેળવવામાં આવ્યું હતું અને ટ્રાયલ કોર્ટ પર બંધનકર્તા ન હતું તેવી ઘોષણા માટે ટાઇટલ સ્યુટ નંબર ૧૨૬/૧૯૪૪ ની સ્થાપના કરી હતી, અપીલ પર, પ્રથમ અપીલ અદાલતે દાવો કર્યો હતો અને આ શરતોમાં સમાધાન દ્વારા બીજી અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો:

"૧.ટાઇટલ સ્યુટ નં.૧૨૭/૧૯૩૯ માં પ્રતિવાદીઓની શ્રેણીમાંથી વાદી નંબર ૧ (એટલે કે ખોદાઈજા) નું નામ કાઢી નાખવામાં આવશે.

૨. કે હુકમનામું (શીર્ષક દાવો નં.૧૨૭/૧૯૩૯ માં) અન્ય બાબતોમાં ઊભું રહેશે.

૩. દાવો (એટલે કે, શીર્ષક દાવો નં.૧૨૬/૧૯૪૪) રદ કરવામાં આવશે.

૧૯૪૮માં ખોદાઈજાએ સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ-૧૪૪ હેઠળ જમીનની પુનઃસ્થાપના માટે અરજી કરી હતી.મુન્સિફે અરજીને મંજૂરી આપી; અપીલ પર, પ્રથમ અપીલ અદાલતે તેને ફગાવી દીધી; અને બીજી અપીલ પર, ઉચ્ચ અદાલતે ૨૪ જાન્યુઆરી, ૧૯૪૯ના રોજ આદેશ પસાર કરીને જાહેર કર્યું કે

ખોદાઈજા પુનઃસ્થાપન માટે હકદાર છે અને કેસને મુન્સિફને મોકલી આપ્યો.૨૮ જૂન, ૧૯૪૯ના રોજ, મુન્સિફે ખોદાઈજાને ૧૯.૫૪ એકર જમીન પરત આપવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.૧ જુલાઈ, ૧૯૪૯ના રોજ ખોદાઈજાએ કોર્ટ દ્વારા જમીનનો કબજો મેળવ્યો હતો.ત્યારબાદ, અપીલકર્તાએ ખોદાઈજા અને અન્ય લોકો સામે હાલનો દાવો દાખલ કર્યો હતો અને ઉપરોક્ત જમીન પર તેના હકની જાહેરાત માટે પ્રાર્થના કરી હતી.તેમનો કેસ એ છે કે ડુમરાંવના મહારાજા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવા ભાડાના દાવા ન હતા અને તે હુકમોના અમલમાં વેચાણ ભાડાનું વેચાણ ન હતું, કારણ કે કાર્યકાળના તમામ હિસ્સેદારોને તે દાવામાં પક્ષકાર તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા ન હતા, નઝમાનો હિસ્સો હવે દાવાની જમીન દ્વારા રજૂ કરવામાં આવે છે-વેચાણથી પ્રભાવિત થયો ન હતો અને મૌખિક બક્ષિસ દ્વારા તેણે અપીલકર્તાને જમીન આપી હતી.ટ્રાયલ કોર્ટે ચુકાદો આપ્યો હતો.પ્રથમ અપીલ પર, ઉચ્ચ અદાલતે દાવો ફગાવી દીધો.અપીલકર્તા હવે વિશેષ રજા દ્વારા આ અદાલતમાં અપીલ કરે છે.

અપીલકર્તા નજમા દ્વારા કથિત મૌખિક બક્ષિસ પર જમીનના હકનો દાવો કરે છે. ખોદાઈજા ભેટની હકીકત અને માન્યતાનો વિવાદ કરે છે.પ્રત્યુત્તરમાં, અપીલકર્તા દલીલ કરે છે કે લિસ પેન્ડેન્સના સિદ્ધાંત દ્વારા ખોદાઈજા તેના પુરોગામી-ઈન-ટાઈટલ લતાફતની હાજરીમાં ટાઈટલ સ્યુટ નં.૧૨૭/૧૯૩૯ માં પસાર કરાયેલા અંતિમ હુકમનામાથી રચનાત્મક રીતે બંધાયેલા છે અને તે

હુકમનામાએ નઝમા દ્વારા મૌખિક ભેટના આધારે જમીન પર તેના હકની જાહેરાત કરી હતી.ખોદાઈજા આ દલીલનો બેવડો જવાબ આપે છે.તેણી કહે છે કે (૧) ટાઈટલ સ્યુટ નં.૧૨૬/૧૯૪૪ ના હુકમનામા દ્વારા તેણીને ટાઈટલ સ્યુટ નં.૧૨૭/૧૯૩૯ માં પક્ષકાર ન હોવાનું માનવામાં આવ્યું હતું અને તેથી તે તે દાવામાં પસાર કરાયેલા હુકમનામાથી બંધાયેલી નથી, અને (૨) ૨૪ જાન્યુઆરી, ૧૯૪૯ના હાઈકોર્ટના આદેશ દ્વારા અને ૨૮ જૂન, ૧૯૪૯ના મુન્સિફના અંતિમ આદેશ દ્વારા સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૪૪ હેઠળ પુનઃસ્થાપન માટેની કાર્યવાહીમાં પસાર કરવામાં આવ્યું હતું, આખરે જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું કે તે ટાઈટલ સ્યુટ નં.૧૨૭/૧૯૩૯ ના હુકમનામાથી બંધાયેલી નથી.ખોદાઈજાની આ દલીલો મજબૂત છે અને તેને સ્વીકારવી જોઈએ.ટાઈટલ સ્યુટ નં.૧૨૬/૧૯૪૪ માં સમાધાનના હુકમનામામાં જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે ખોડાઈજાનું નામ ટાઈટલ સ્યુટ નં.૧૨૭/૧૯૩૯ માં પ્રતિવાદીઓની શ્રેણીમાંથી કાઢી નાખવામાં આવે, અને અન્ય બાબતોમાં તે દાવામાંનો હુકમ કાયમ રહેશે.સમાધાનના હુકમનો હેતુ એ હતો કે ખોડાઈજાનું નામ ટાઈટલ સ્યુટ નં.૧૨૭/૧૯૩૯ માં પક્ષકારોની શ્રેણીમાંથી કાઢી નાખવું જોઈએ, જેથી તે તે દાવાના હુકમથી ખરેખર અથવા રચનાત્મક રીતે બંધાયેલી ન રહે.આ હુકમનામું રદ કરવા પર, ઉચ્ચ અદાલતે ૨૪ જાન્યુઆરી, ૧૯૪૯ના રોજ પુનઃસ્થાપન માટેની કાર્યવાહીમાં ચુકાદો આપ્યો હતો કે ખોડાઈજાનો પુનઃસ્થાપન માટેનો દાવો સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૪૪ના કાર્યક્ષેત્રમાં

આવે છે અને "સમાધાનના પરિણામે, હુકમનામું તેમની વિરુદ્ધ રદ કરવામાં આવ્યું હતું".૨૮ જૂન, ૧૯૪૯ના તેમના અંતિમ આદેશ દ્વારા મુન્સિફે આ તારણના આધારે પુનઃસ્થાપનનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.મહાજીભાઈ વિરુદ્ધ મણિભાઈ^૧ માં, આ અદાલતે બહુમતીથી ચુકાદો આપ્યો હતો કે સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૪૪ હેઠળ પુનઃસ્થાપન માટેની અરજી એ હુકમના અમલ માટેની અરજી છે.રેઝ જુડિકેટાનો સિદ્ધાંત અમલની કાર્યવાહીને લાગુ પડે છે.તે અનુસરે છે કે ખોદાઈજા ટાઈટલ સ્યુટ નં.૧૨૭/૧૯૩૯ માં હુકમનામાથી બંધાયેલા નથી અને તે દાવામાં મુદ્દા પરના તમામ પ્રશ્નોને ફરીથી ઉત્તેજિત કરવાનો હકદાર છે.તેથી, અપીલકર્તાએ જમીન પર પોતાનો હક સ્થાપિત કરવો જ જોઈએ.તે દાવો કરે છે કે પ્રારંભિક હુકમનામા પછી નજમાએ મૌખિક રીતે તેને કાર્યકાળ સહિત પોતાની તમામ જંગમ અને સ્થાવર મિલકતો આપી હતી અને તેનો કબજો સંભાળ્યા બાદ તેણીનું મૃત્યુ થયું હતું.તેણી તેના પિતા અને માતાને તેના વારસદારો તરીકે છોડીને મૃત્યુ પામી હતી.તેણીના માતા-પિતા બંનેએ દાવો કરેલી જમીનની મૌખિક ભેટને ટેકો આપતા શીર્ષક દાવો નં.૧૨૭/૧૯૩૯ માં અરજીઓ દાખલ કરી હતી.આ પરિસ્થિતિ મૌખિક ભેટના કેસની તરફેણ કરે છે.અપીલકર્તાએ આ કેસમાં સાક્ષી તરીકે પોતાની તપાસ કરી હતી.તેમણે કહ્યું કે આ બક્ષિસ ૧૦ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૪૩ના રોજ તેમના માતાપિતાની હાજરીમાં આપવામાં આવી હતી.તેની માતા જીવંત હતી, પરંતુ તેણીને સાક્ષી તરીકે બરતરફ કરવામાં આવી ન હતી.ભેટની તારીખનો ઉલ્લેખ ફરિયાદમાં અથવા

^૧ (૧૯૬૫) ૨-એસસીઆર-૪૩૬

અગાઉના કોઈપણ દસ્તાવેજમાં કરવામાં આવ્યો ન હતો; ૧ તે સાક્ષી-પેટીમાં પ્રથમ વખત જાહેર કરવામાં આવી હતી, અને તે પછી પણ, કોઈ રેકૉર્ડની ગેરહાજરીમાં તેને તારીખ કેવી રીતે યાદ હતી તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું ન હતું. ૧૦ એપ્રિલ, ૧૯૪૩ના રોજ ટાઈટલ સ્યુટ નં. ૧૨૭/૧૯૩૯ માં તેમના દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીમાં તેમણે એક અલગ કેસ કર્યો હતો અને કહ્યું હતું કે આ બક્ષિસ ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૪૩ના રોજ તેમના મૃત્યુના થોડા મહિના પહેલાં આપવામાં આવી હતી. હવે તેનો કેસ એ છે કે નજમાએ તેની બધી જંગમ અને સ્થાવર મિલકતોની બક્ષિસ આપી હતી. ૧૯૩૯ના ટાઈટલ સ્યુટ નંબર ૧૨૭માં દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીઓમાં આ કેસ કરવામાં આવ્યો ન હતો. અન્ય મિલકતોની વિગતો જાહેર કરવામાં આવી નથી, ન તો એવું દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે તેણે ક્યારેય તે મિલકતોનો કબજો લીધો હતો. ફરિયાદમાં તેમણે દાવો કર્યો હતો કે તેમને કાર્યકાળનો કબજો સોંપ્યા બાદ નજમાનું મૃત્યુ થયું હતું. આ નિવેદન અસત્ય છે, કારણ કે નજમાને ઓગસ્ટ ૧૯૪૨માં કાર્યકાળમાંથી હાંકી કાઢવામાં આવ્યા હતા અને આક્ષેપિત બક્ષિસ સમયે તેના કબજામાં નહોતા. તમામ સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો, અને અમારા મતે, અપીલકર્તા કથિત મૌખિક બક્ષિસ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો.

અમને એવું પણ લાગે છે કે કથિત બક્ષિસ અમાન્ય હતી. ફેબ્રુઆરી ૧૯૪૩માં, ચોદાઈજાએ આ કાર્યકાળ પર કબજો જમાવી લીધો હતો અને દાવો

કર્યો હતો કે તે નજમા માટે પ્રતિકૂળ હતો.કથિત બક્ષિસ પછી, નજમાએ ન તો મિલકતનો કબજો આપ્યો, ન તો તેને કબજો મેળવવાની અપીલ કરનારની સત્તામાં મૂકવા માટે કંઈ કર્યું.મુસ્લિમ કાયદા હેઠળ માન્ય ભેટના ત્રણ આધારસ્તંભ ઘોષણા, સ્વીકૃતિ અને કબજો પહોંચાડવાનો છે.મોહમ્મદ અબ્દુલ ગની વિરુદ્ધ ફખર જહાં બેગમ² માં સર જહોન એજ કહે છે:

"આ કિસ્સામાં લાગુ પડતા મુસ્લિમ કાયદા હેઠળ માન્ય બક્ષિસ માટે ત્રણ શરતો જરૂરી છે, જે તેમના સ્વામીઓ માને છે કે આ રીતે યોગ્ય રીતે જણાવવામાં આવી છે (એ) દાતા તરફથી આપવાની ઈચ્છાનું પ્રકટીકરણ; (બી) દાન કરનારની સ્વીકૃતિ પરોક્ષ રીતે અથવા સ્પષ્ટ રીતે; અને (સી) દાન કરનાર દ્વારા ભેટના વિષય-વસ્તુનો કબજો, વાસ્તવમાં અથવા રચનાત્મક રીતે (સૈયદ અમીર અલી દ્વારા મુસ્લિમ કાયદો, ચોથી આવૃત્તિ, ખંડ-૧, પૃષ્ઠ-૪૧).

પયગંબરએ કહ્યું છે:"સેસિન વિના બક્ષિસ માન્ય નથી.

કાયદાનું શાસન છે:

"ભેટને ટેન્ડર, સ્વીકૃતિ અને સીઝિન દ્વારા માન્ય કરવામાં આવે છે.- ટેન્ડર અને સ્વીકૃતિ જરૂરી છે કારણ કે બક્ષિસ એક કરાર છે,

² (૧૯૨૨)-એલઆર-૪૯-આઈએ-૧૯૫, ૨૦૯

અને તમામ કરારની રચનામાં ટેન્ડર અને સ્વીકૃતિ જરૂરી છે; અને ભેટમાં મિલકતનો અધિકાર સ્થાપિત કરવા માટે સેઈસિન જરૂરી છે, કારણ કે અમારા ડોક્ટરો અનુસાર, મિલકતનો અધિકાર, ફક્ત કરાર દ્વારા, સેઈસિન વિના આપવામાં આવેલી વસ્તુમાં સ્થાપિત નથી.[હેમિલ્ટનનું હેડાયા (ગ્રેડીની આવૃત્તિ), પાન-૪૮૨ જુઓ]

અગાઉ, કાયદાનું શાસન એટલું કડક માનવામાં આવતું હતું કે એવું કહેવામાં આવતું હતું કે જુલમી (અથવા ગુનેગાર) અથવા ભાડૂત અથવા ગીરો આપનારના કબજામાં રહેલી જમીન આપી શકાતી નથી, જુઓ ડોરરુલ મોખ્તાર, બુક ઓન ગિફ્ટ, પૃષ્ઠ-૬૩૫ જે મુલિક અબ્દુલ ગુફૂર વિરુદ્ધ મુલેકા^૩ માં ટાંકવામાં આવ્યું છે.પરંતુ હવે એવો મત પ્રવર્તે છે કે ભાડૂતના કબજામાં મિલકતની માન્ય બક્ષિસ હોઈ શકે છે અથવા, ગીરો આપનારને મિલકતનો રચનાત્મક કબજો આપીને બક્ષિસ પૂરતા પ્રમાણમાં આપી શકાય છે.કેટલાક સત્તાવાળાઓ હજુ પણ એવું માને છે કે હડતાળ કરનારના કબજામાં રહેલી મિલકતને આપી શકાતી નથી, પરંતુ આ દ્રષ્ટિકોણ આપણને ખૂબ જ કઠોર લાગે છે.દાતા કાયદેસર રીતે અતિક્રમણકારના કબજામાં રહેલી મિલકતની બક્ષિસ આપી શકે છે.'આવી બક્ષિસ માન્ય છે, જો કે દાતા કાં તો મિલકત મેળવે છે અને તેનો કબજો મેળવનારને આપે છે અથવા કબજો મેળવવા માટે તેને પ્રાપ્તકર્તાની સત્તામાં મૂકવા માટે શક્ય તેટલું બધું કરે છે.મોહમ્મદ બક્સ ખાન વિરુદ્ધ હુસૈની

^૩ (૧૮૮૪) આઈએલઆર-આઈઓ-કલકત્તા-૧૧૧૨, ૧૧૨૩

બીબી⁴ માં, લોર્ડ મેકનાઘટેને કહ્યું:

"આ કિસ્સામાં તેમના સ્વામીઓને એવું લાગે છે કે સ્ત્રીએ વિચારેલી ભેટને પૂર્ણ કરવા માટે શક્ય તેટલું બધું કર્યું, અને તેની પાસેથી વધુ કંઈ જરૂરી નહોતું. આ ભેટમાં અત્યંત પ્રચાર સાથે હાજરી આપવામાં આવી હતી, હિબ્બાનામા પોતે દાન કરનારાઓને કબજો લેવા માટે અધિકૃત કરે છે, અને એવું લાગે છે કે હકીકતમાં તેઓએ કબજો લીધો હતો. આ સંજોગોમાં તેમના આધિપત્યનું માનવું છે કે શાહઝાદી પાસે કબજો ન હતો અને તેણે પોતે તે સમયે કબજો આપ્યો ન હતો તે આધાર પર બક્ષિસ સામે કોઈ વાંધો હોઈ શકે નહીં.

પરંતુ અતિક્રમણ કરનારના કબજામાં રહેલી મિલકતની બક્ષિસ માત્ર દાતાની ઘોષણા અને દાતા દ્વારા સ્વીકૃતિ દ્વારા સ્થાપિત થતી નથી. ભેટને માન્ય કરવા માટે, કાં તો કબજાની ડિલિવરી હોવી જોઈએ, અથવા આવી ડિલિવરીમાં નિષ્ફળતા હોવી જોઈએ, દાતા દ્વારા તેને કબજો મેળવવા માટે પ્રાપ્તકર્તાની સત્તામાં મૂકવા માટે કોઈ ખુલ્લેઆમ કાર્ય કરવું જોઈએ. જો, ઘોષણા કરવા સિવાય, દાતા બીજું કંઈ કરતું નથી, તો બક્ષિસ અમાન્ય છે. મેકનાઘટેનના મોહમ્મડન લૉ, પ્રીસીડેન્ડ્સ ઓફ ગિફ્ટ્સ, કેસ નંબર ૬ માં, પ્રશ્ન હતો:

⁴ (૧૮૮૮) એલઆર-૧૫-એલએલ-૮૧, ૮૫

"એક વ્યક્તિએ તેના ભત્રીજાની તરફેણમાં ભેટનો દસ્તાવેજ અમલમાં મૂક્યો હતો, જેમાં તેને અમુક જમીનો પર માલિકીનો અધિકાર આપવામાં આવ્યો હતો, જેમાંથી તે (દાતા) કબજામાં ન હતો, પરંતુ તેની વસૂલાત કરવા માટે, જે તેણે તેની પત્ની સામે કાર્યવાહી કરી હતી, જે પછી બાકી હતી. દસ્તાવેજ અમલમાં મૂક્યાના લગભગ એક મહિના પછી, દાતા મૃત્યુ પામ્યો, અને બક્ષિસ આપનાર, ભેટના આધારે, મુકદ્દમાની મિલકત પર દાવો કરે છે. આ સંજોગોમાં શું દસ્તાવેજ હેઠળ તેનો દાવો માન્ય છે?

અને જવાબ હતો કે બક્ષિસ રદબાતલ હતી અને દાન કરનારનો દાવો અસ્વીકાર્ય હતો. પૂર્વવર્તી વર્તમાન કેસને આવરી લે છે. કથિત ઘોષણા પછી નજમાએ કંઈ કર્યું નહીં, તેણે ભેટનો ઉલ્લેખ કરીને અને તેના સ્થાને અપીલકર્તાની બદલી માટે અરજી પણ દાખલ કરી ન હતી. જો તેણીએ આવી અરજી દાખલ કરી હોત અને અવેજીના આદેશને રજૂ કર્યો હોત, તો તેણીએ મિલકતનો કબજો મેળવવાની અપીલકર્તાની સત્તામાં મૂકી હોત; પરંતુ તેણીએ કંઈ કર્યું નહીં. ન તો અપીલકર્તાએ તેમના જીવનકાળ દરમિયાન તેમની સંમતિથી મિલકતનો કબજો મેળવ્યો હતો. તેથી, બક્ષિસ અમાન્ય છે.

તે અનુસરે છે કે અપીલકર્તાનો દાવાની મિલકત પર કોઈ હક નથી અને ઉચ્ચ અદાલતે દાવાને યોગ્ય રીતે ફગાવી દીધો.આ અપીલની પેન્ડન્સી દરમિયાન, પ્લોટ નં.૧૪૦૦ ના સંદર્ભમાં ખોદાઈજાના સહ-વકીલના વારસદાર બાબુલાલનું મૃત્યુ થયું હતું અને તેમની સામેની અપીલ રદ કરવામાં આવી છે.પ્રતિવાદીએ દલીલ કરી હતી કે આ સંજોગોમાં સમગ્ર અપીલ જરૂરી પક્ષોના બિન-પ્રતિવાદી માટે ખામીયુક્ત બની ગઈ છે અને તેને બરતરફ કરવી જોઈએ.અમારું માનવું છે કે અપીલ, જ્યાં સુધી તે પ્લોટ નં.૧૪૦૦ ની વાત છે, તે જરૂરી પક્ષકારોના બિન-પ્રતિવાદી માટે ખામીયુક્ત છે, પરંતુ બાકીની અપીલ આ આધાર પર ખામીયુક્ત નથી.પરંતુ પહેલેથી જ જણાવેલા અન્ય કારણોસર, સમગ્ર અપીલ રદબાતલ થવા પાત્ર છે.અપીલ ખર્ચ સાથે નકારી કાઢવામાં આવે છે.

અપીલ રદ કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used

for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.